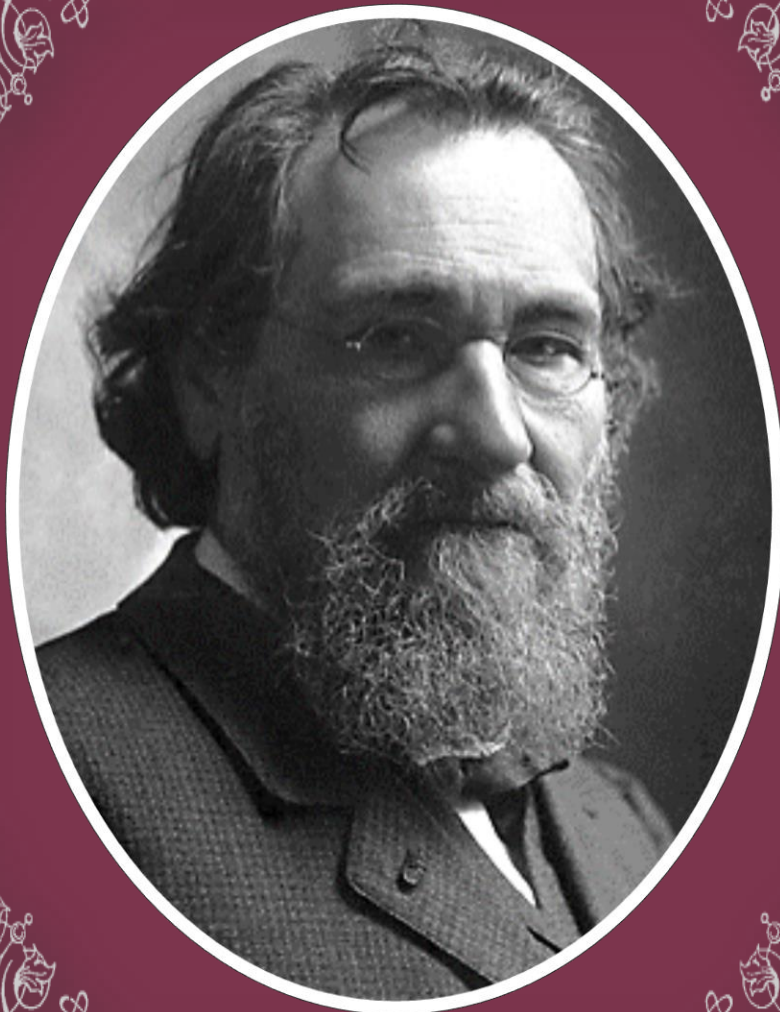


MEDICINA FRUCTOSIOR ARS NULLA

КУЛЬТОВІ  
ПОСТАТІ  
В ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ



МЕЧНИКОВ  
Ілля Ілліч

НБ ОНМедУ - 2020

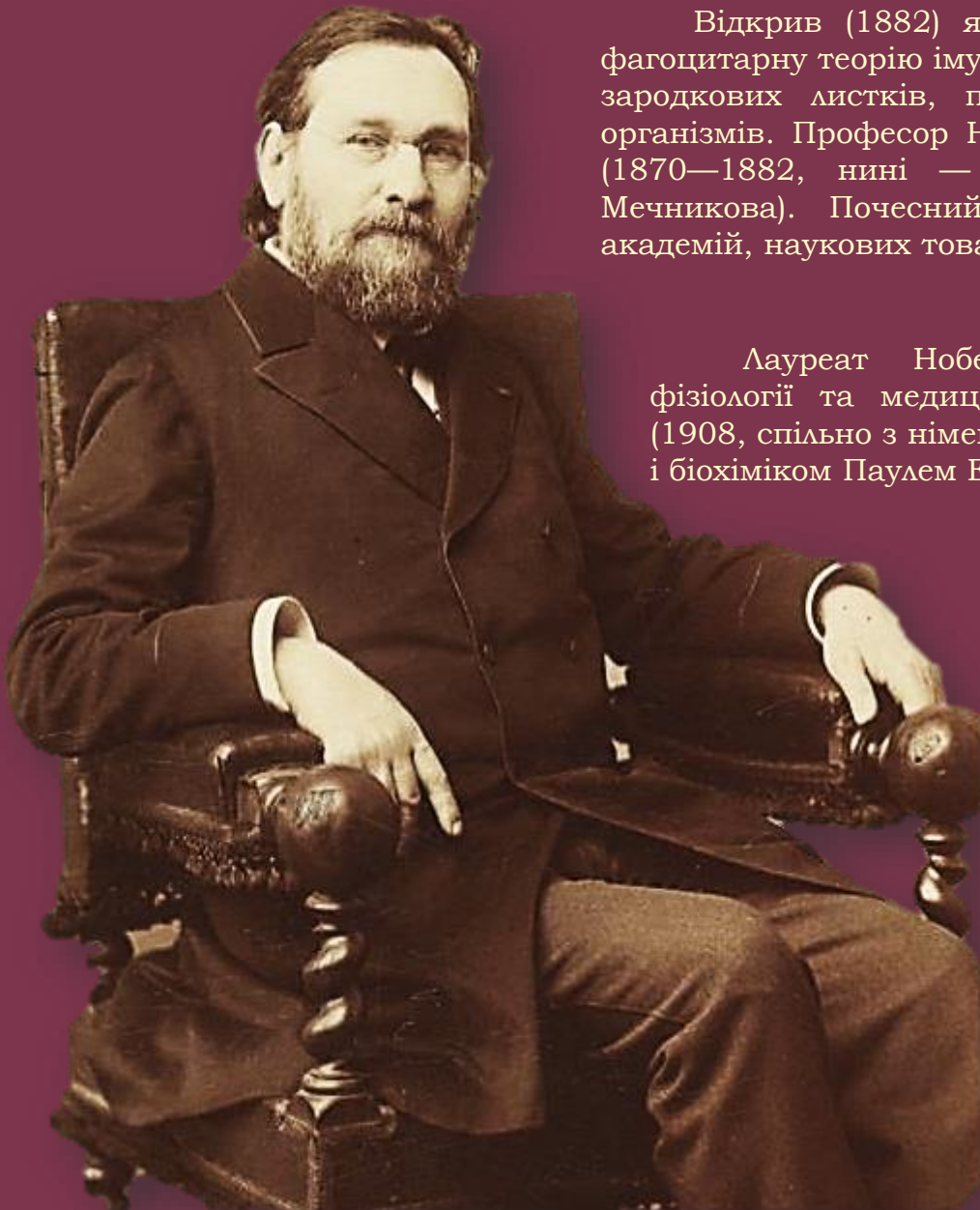
175 років  
від дня народження

Ілля Ілліч Мечников — український, російський та французький науковець, один з основоположників порівняльної патології, еволюційної ембріології, імунології і мікробіології, творець наукової школи. Член-кореспондент (1883), почесний член (1902) Петербурзької АН.

Розробив теорії зародкових листків, походження багатоклітинних організмів.

Відкрив (1882) явище фагоцитозу, розробив фагоцитарну теорію імунітету (1883). Розробив теорії зародкових листків, походження багатоклітинних організмів. Професор Новоросійського університету (1870—1882, нині — Одеський університет ім. Мечникова). Почесний член кількох зарубіжних академій, наукових товариств та інститутів.

Лауреат Нобелівської премії у галузі фізіології та медицини за праці про імунітет (1908, спільно з німецьким лікарем, бактеріологом і біохіміком Паулем Ерліхом).





## НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ з фізіології і медицини 1908

Висунення І. І. Мечникова на Нобелівську премію почалося ще в 1901 році. Протягом перших трьох років його номінували в основному європейські вчені. Російські науковці стали підключатися до висунення Мечникова тільки з 1904 року. Першим в Нобелівський комітет в 1904 році написав російський патолог, професор Новоросійського університету в Одесі В. В. Підвисоцький.

30 жовтня 1908 р. виконавчий адміністратор Нобелівського фонду, граф К. А. Морнер (Стокгольм, Швеція) надіслав Мечникову текст, складений Радою професорів Королівського Каролінського інституту медицини та хірургії Нобелівського комітету, про присудження йому і професору П. Ерліху (Франкфурт-на-Майні) Нобелівської премії за роботи по імунітету.

Однак присудження Нобелівської премії не стало для Мечникова незвичайною подією, про що свідчила його відповідь Нобелівському Комітету.

У своєму листі І. І. Мечников приніс свої вибачення, так як у зв'язку з лекціями в Пастерівському інституті, він, не зможе бути присутнім на урочистостях в грудні 1908, а приїде в червні наступного, 1909 року, коли читатиме лекцію про імунітет.

У червні 1909 року в Стокгольмі перед Нобелівським Комітетом І. І. Мечников прочитав лекцію «Сучасне становище питання про імунітет при інфекційних хворобах».



І. І. Мечников серед учасників засідання, присвяченого його вшанування після отримання Нобелівської премії.



## РОДИНА МЕЧНИКОВИХ

Ілля Ілліч Мечников народився 3 (за новим стилем - 15) травня 1845 року в селі Панасівка Куп'янського повіту Харківської губернії. Він був останньою дитиною у великій родині Мечникових. До нього в родині народилися: сестра Катерина (1834) і три брата: Іван (1836), Лев (1838) і Микола (1843). Наймолодшого сина назвали на честь батька - Іллею.



Батько Мечникова - Ілля Іванович (1810-1878), був військовим, служив у Петербурзі в чині гвардійського офіцера Імператорської армії.

По батьківській лінії І. І. Мечников - дворянин, а точніше, румунський боярин. Засновником його роду був румун Микола Спафарій який народився м. Милешти (територія сучасної Румунії) і здобув освіту в Падуї (Італія). Прізвище Мечников бере початок від племінника Спафарія по імені Джордже Штефан Спатарул, який перевівши своє ім'я і титул на російську мову, перетворився в боярина Юрія (Георгія) Степановича Мечника; відповідно його нащадки іменувалися Мечниковими. Від царя Петра (указом 1712 року і грамотою 1718-го) Юрій отримав у вічне володіння Ново-Млинську слободу на річці Оскіл (нині територія Харківської області України). Так, на початку XVIII століття виник новий російський.

Мати – Емілія Львівна Мечникова, уроджена Невахович (1814 -1879), була дочкою відомого російськомовного польського єврея - ієхуда Лейб Бен Ноаха - літератора, перекладача і бізнесмена, власника великого тютюнового виробництва на території Царства Польського (нині це територія Вінницької та Хмельницької областей України). У 1806 р. він прийняв лютеранство і став носити ім'я Льва Миколайовича Неваховича. Емілія Львівна народилася в 1814 р. в Варшаві і отримала домашню освіту. *«Вона була чарівна - видатного розуму, красивого єврейського типу, з дивовижними темними і вогненними очима, з характером живим, з серцем добрим і ніжним»*, - згадувала про неї дружина Мечникова - Ольга Миколаївна.





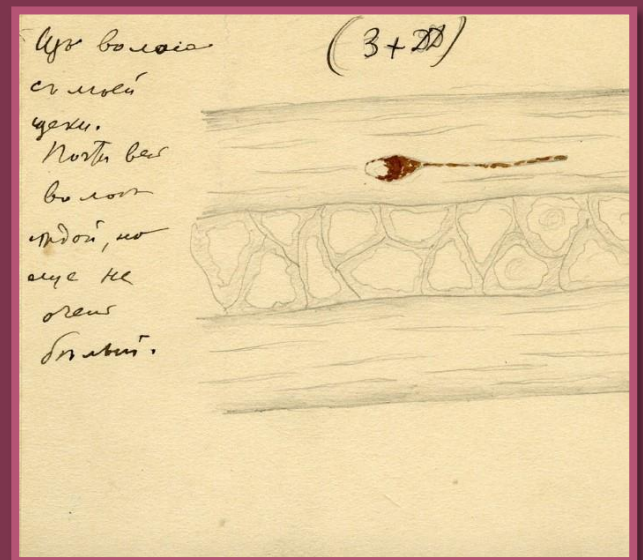
## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

«Сегодня усиленно поработал и за это заслужил удовольствие. Пойду, посижу у колыбели новорождённого ребенка... Люблю я глядеть на зарождающуюся жизнь!»

Илья Мечников.

Наукові праці Мечникова відносяться до ряду областей біології і медицини. У 1879 році відкрив збудників мікозів комах. У 1866-1886 роках Мечников розробляв питання порівняльної і еволюційної ембріології, будучи одним з основоположників цього напрямку. Запропонував оригінальну теорію походження багатоклітинних тварин. Виявивши в 1882 році явища фагоцитозу (про що доповів в 1883 році на 7-му з'їзді російських природознавців і лікарів в Одесі), розробив на основі його вивчення порівняльну патологію запалення (1892), а в подальшому - фагоцитарну теорію імунітету ( «Несприйнятливість в інфекційних хворобах» - 1901; Нобелівська премія - 1908, спільно з П. Ерліхом). Численні роботи Мечникова з бактеріології присвячені питанням епідеміології холери, черевного тифу, туберкульозу та ін. інфекційних захворювань. Мечников спільно з Е. Ру вперше викликав експериментально сифіліс у мавп (1903).

Мечников, узагальнюючи відкриті ім явища імунної функції фагоцитозу, практично відразу вказав на роль фагоцитів в таких процесах, як атрофія, метаморфоз, репарація, регенерація, запалення і інфекція. Ілля Ілліч Мечников стверджував, що повноцінний імунітет може бути гарантований тільки при повноцінності всіх реакцій фагоцитозу. При випаданні хоча б однієї з фаз фагоцитозу, вірогідний розвиток захворювання. Фактично це було перше наукове пояснення хвороб, що виникають на основі імунодефіциту, тобто на основі «випадання» одного з механізмів клітинної захисту.



Нотатки і малюнки І. І. Мечникова по фагоцитозу при старінні

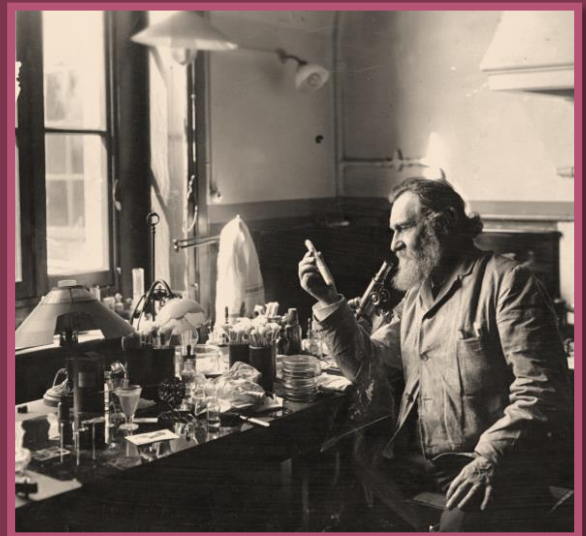
Відкриття фагоцитозу було покладено Мечниковим в основу біологічної (фагоцитарної) теорії імунітету, що розглядає провідну роль макроорганізму в процесах імунітету, а також в основу біологічної теорії запалення, теорії атрофії, а пізніше в основу його біологічної теорії старіння.

## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

«Я всю жизнь ищу, как оттянуть смерть человека, а они вычисляют, как скоро она наступит... Разве это задача медика!»

Илья Мечников

Питання старіння займали значне місце в працях Мечникова. Він вважав, що старість і смерть у людини наступають передчасно, в результаті самоотруєння організму мікробними та іншими отрутами. Найбільше значення Мечников надавав в цьому відношенні кишковій флорі. На основі цих уявлень Мечников запропонував ряд профілактичних та гігієнічних засобів боротьби з самоотруєнням організму (стерилізація їжі, обмеження споживання м'яса, і ін.).



Основним засобом в боротьбі проти старіння і самоотруєння організму людини Мечников вважав болгарську молочнокислу паличку - *Lactobacillus delbrueckii subsp. bulgaricus*. Він перший в світі оцінив значення відкриття болгарського студента Стамена Григорова. Ще в 1905 році Мечников, як директор Інституту Пастера, запросив молодого болгарина в Париж, щоб він прочитав лекцію про своє відкриття перед світилами мікробіології того часу.

У 1907 році були опубліковані результати першого в світі медичного дослідження функціональних властивостей болгарської палички і болгарського кислого молока: Мечников особисто повторив дослідження Григорова, щоб переконатися в їх спроможності. У 1908 році, в річницю французької академії наук, опублікована його стаття Кілька слів про кисле молоко. Досліджуючи питання старіння і зібравши дані по 36 країнам, Мечников встановив, що найбільша кількість «столітників» в Болгарії - 4 на 1000 чоловік. Він пов'язав це з болгарським йогуртом. У своїх працях Мечников став пропагувати широкий громадськості корисність болгарського йогурту. Сам він до кінця життя регулярно вживав не тільки кисломолочні продукти, а й чисту культуру болгарської палички.

Мечников створив першу російську школу мікробіологів, імунологів і патологів; брав активну участь у створенні науково-дослідних установ, що розробляють різні форми боротьби з інфекційними захворюваннями; ряд бактеріологічних і імунологічних інститутів Росії носить ім'я Мечникова.

## Одеська бактеріологічна станція (1886-1888)

Станція була тогдa єдинственным живим центром, где бился пульс истинной исследовательской научной мысли, и среди нас, студенческой молодежи, было много желающих туда попасть работать.

Д. К. Заболотный



Друга в світі і перша в Російській імперії станція проти сказу, була відкрита 11 червня 1886 року в Одесі. Лабораторію облаштували в квартирі Миколи Федоровича Гамалії на Канатній вулиці, 14. Керівником був призначений Ілля Ілліч Мечников. За три роки роботи станція прищепила від сказу понад півтори тисячі осіб.



Станція була створена під впливом величезних успіхів Пастера (Париж) з попередження і лікування інфекційних захворювань за допомогою вакцин; її головним завданням була розробка методів вакцинопрофілактики сибірської виразки великої рогатої худоби і сказу.

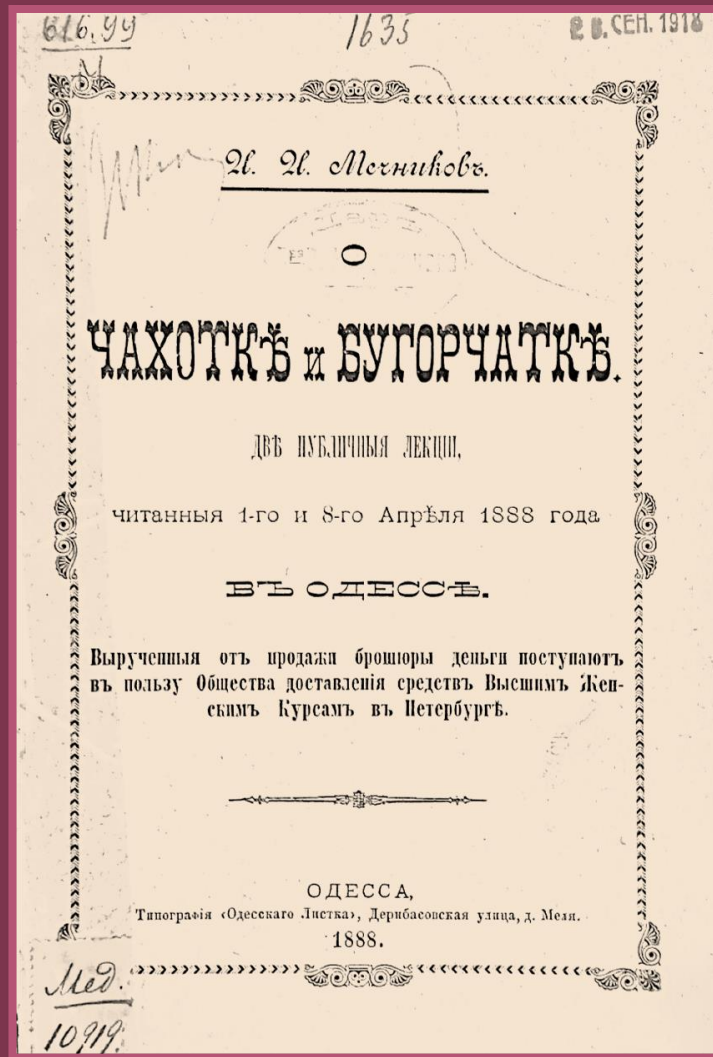
Згодом Мечников знайшов для станції більш відповідний двоповерховий особняк на Гулевій вулиці (нині - вулиця Льва Толстого, 4). Тут в розпорядженні вчених було тринадцять кімнат.

На станції, крім щеплень і наукових досліджень, були організовані й курси для лікарів, на яких вивчали методи досліджень при інфекційних хворобах, з якими доводилося зустрічатися лікарям: холери, черевного тифу, сапа, сибірської виразки, туберкульозу, лепри і сифілісу. Мечников читав лекції, присвячені бактеріологічному дослідженню води, повітря та ґрунту.

У 1888 році І. І. Мечников, на запрошення Луї Пастера, їде працювати в новозбудований Пастерівський інститут.



## ПРИЖИТТЄВІ ВИДАННЯ І. І. Мечникова



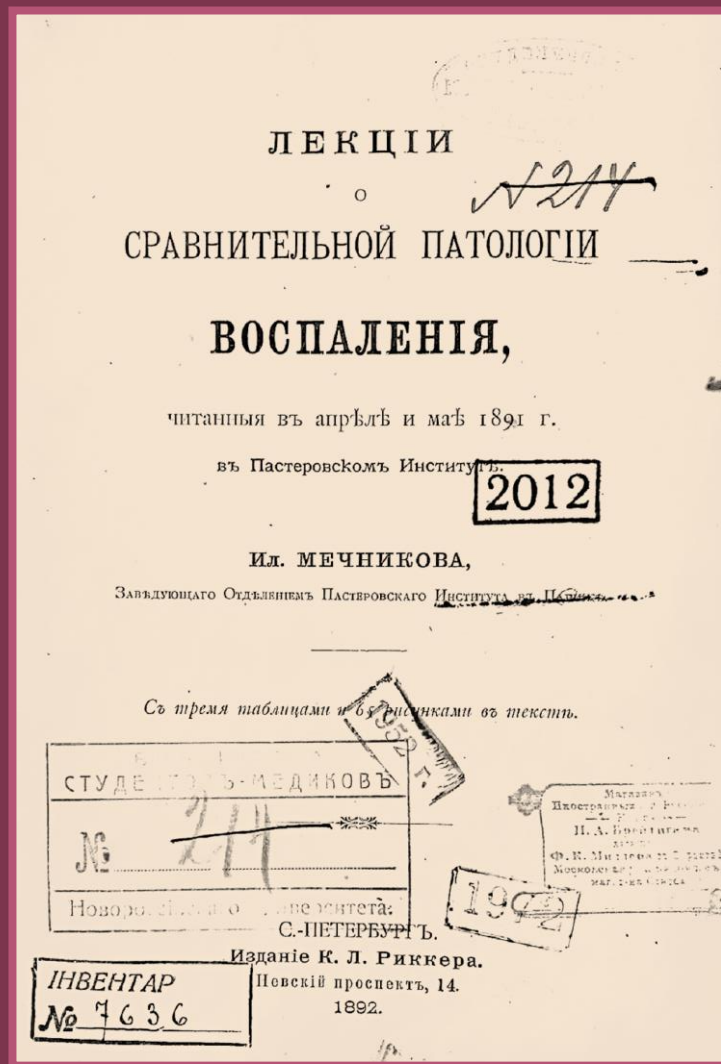
Мечниковъ, Илья Ильичъ.

О чахоткѣ и бугорчаткѣ: двѣ публ. лекціи, чит. 1 и 8 апр. 1888 г. в Одессѣ / И. И. Мечниковъ. - Одесса: Тип. "Одес. Листка", 1888. - 39 с.

Устаревшее название туберкулёза лёгких — чахотка (от слова чахнуть). В качестве названия туберкулёза почек и некоторых других внутренних паренхиматозных органов (печени, селезёнки), а также желёз (например, слюнных) ранее использовалось слово «бугорчатка».



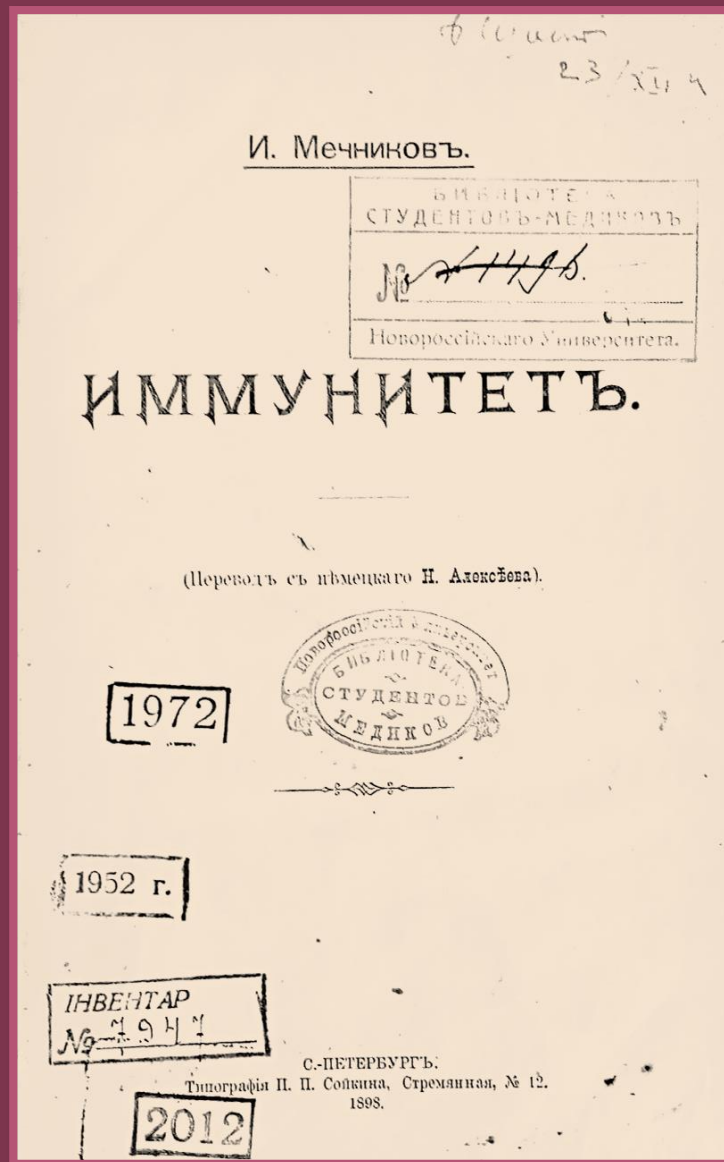
ПРИЖИТТЄВІ ВИДАННЯ  
І. І. Мечникова



Мечниковъ, Илья Ильичъ.

Лекції о сравнительной патології воспаления, читанныя въ апрѣлѣ и маѣ 1891 г. въ Пастеровскомъ институтѣ / И. И. Мечниковъ. - СПб.:  
Изд. К. Л. Риккера, 1892. - 163 с.

ПРИЖИТЪВІ ВІДАННЯ  
І. І. Мечникова



Мечниковъ, Илья Ильичъ.  
Иммунитетъ / И. И. Мечниковъ; (пер. съ нѣм. Н. Алексѣева). - С.-  
Петербургъ: Тип. П. П. Сойкина, 1898. - 75 с.



L'IMMUNITÉ

DANS

LES MALADIES INFECTIEUSES

PAR

ÉLIE METCHNIKOFF

MEMBRE ÉTRANGER DE LA SOCIÉTÉ ROYALE DE LONDRES  
PROFESSEUR A L'INSTITUT PASTEUR

Avec 45 figures dans le texte

PARIS

MASSON & Co, ÉDITEURS

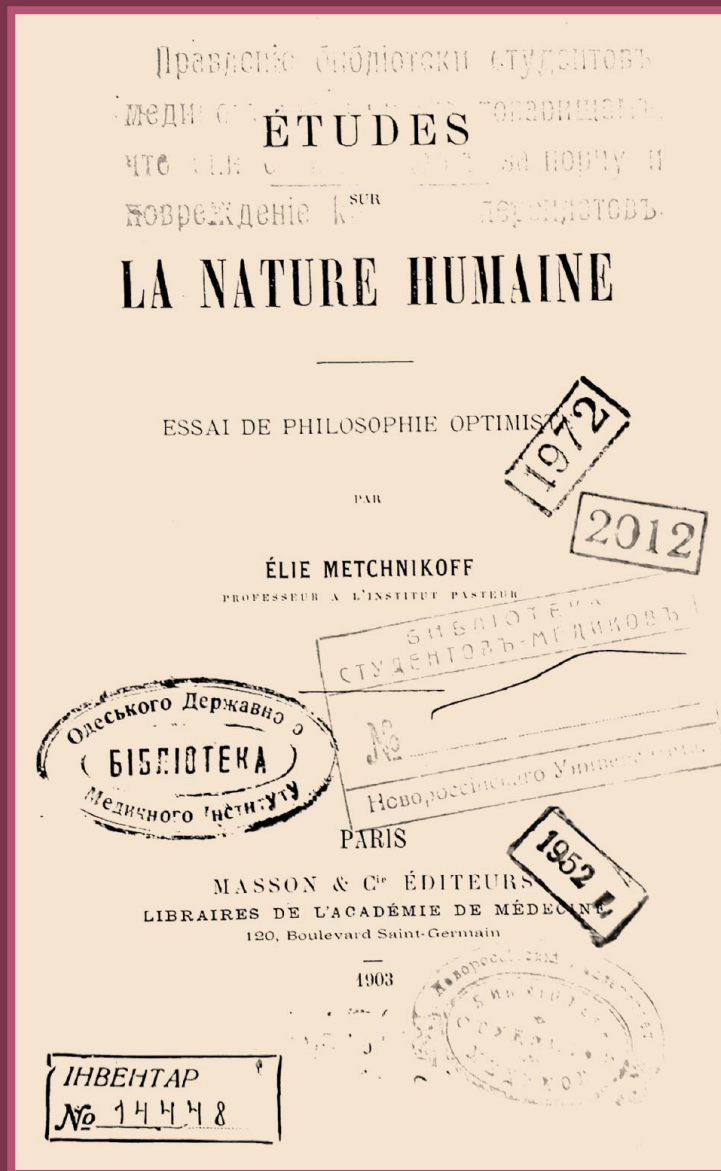
LIBRAIRES DE L'ACADÉMIE DE MÉDECINE  
120, Boulevard Saint-Germain

1901

L'immunité dans les maladies infectieuses / E. Metchnikoff. - Paris: Masson & Cie, éditeurs, 1901. - XI, 600 p.

Прижизненное парижское издание труда И. И. Мечникова "Невосприимчивость в инфекционных болезнях" (1901 г.). Книга подарена библиотеке студентов-медиков Новороссийского университета. Даритель неизвестен.

## ПРИЖИТТЄВІ ВИДАННЯ І. І. Мечникова



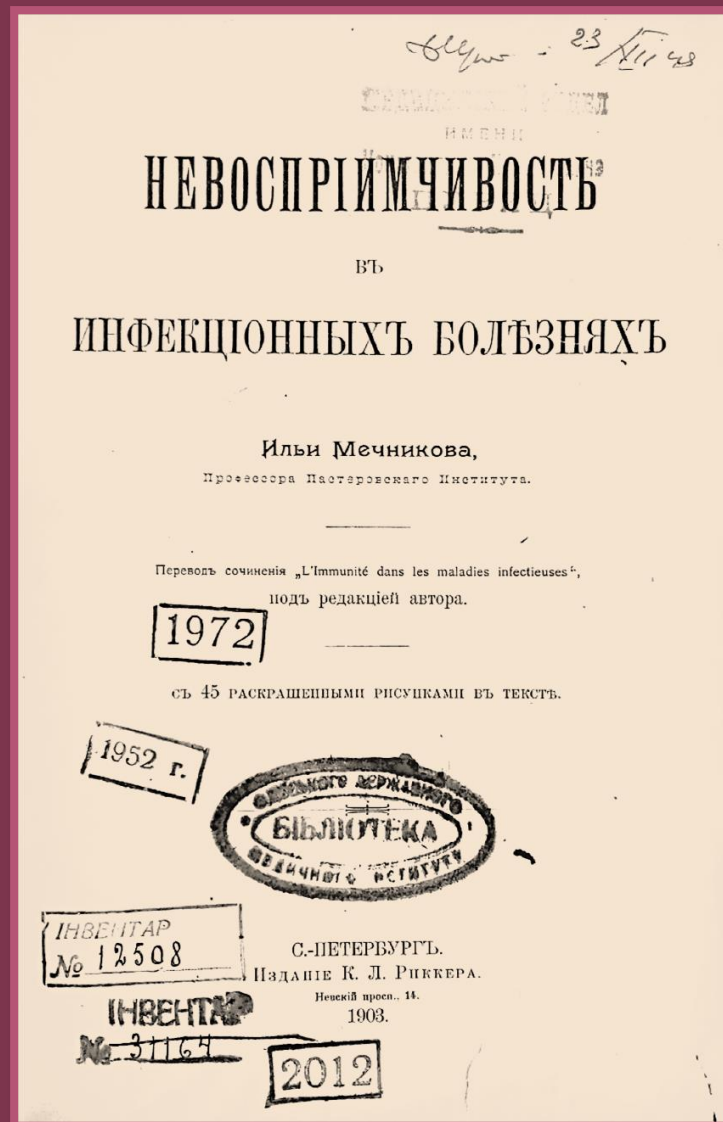
Metchnikoff, Élie.

Études sur la nature humaine. Essai de philosophie optimiste par Élie Metchnikoff / E. Metchnikoff. - Paris: Masson & Cie, éditeurs, 1903. - [VIII], 399 p.

Перевод заглавия: Этюды о природе человека. Этюды оптимизма



## ПРИЖИТТЄВІ ВИДАННЯ І. І. Мечникова



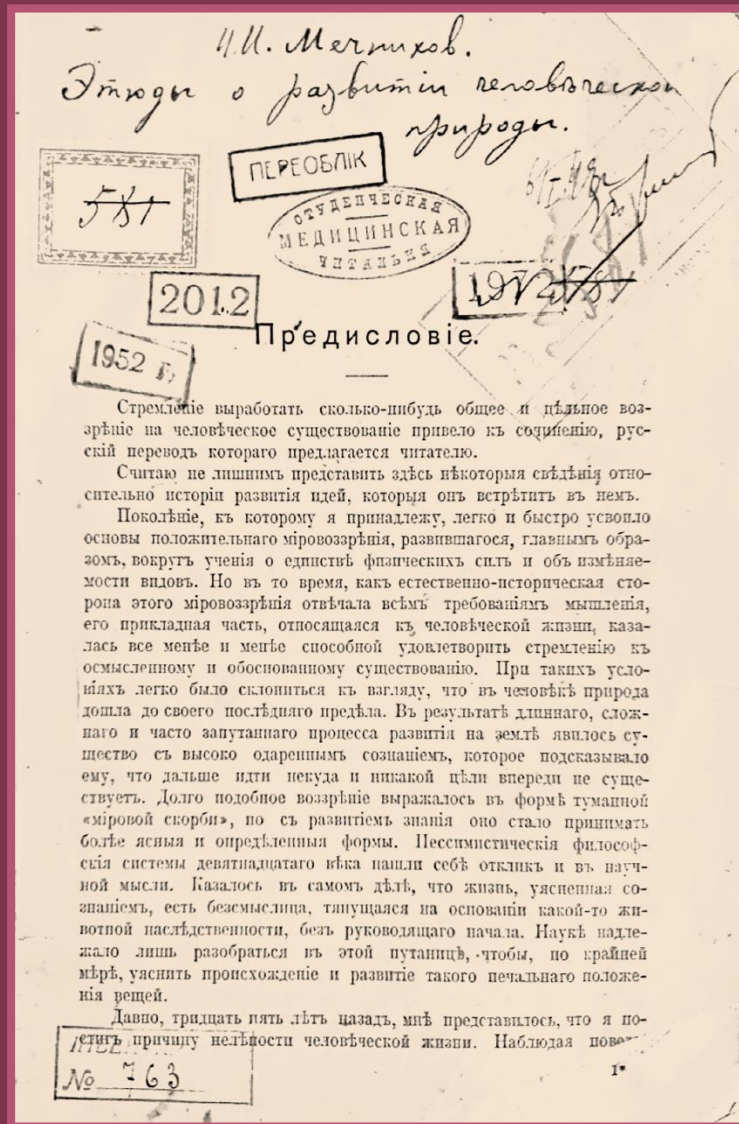
Мечниковъ, Илья Ильичъ.

Невосприимчивость въ инфекціонныхъ болезняхъ: пер. соч. "L'immunité dans les maladies infectieuses", подъ ред. авт. / И. И. Мечниковъ. - С.-Петербургъ: Изд. К. Л. Риккера, 1903. - IV, 604, VII с.

Фундаментальный труд, в котором разбираются вопросы невосприимчивости к болезням и обосновывается фагоцитарная теория иммунитета. Автор рассматривает естественную и искусственную невосприимчивость, врожденный и приобретенный иммунитет; освещает невосприимчивость против микробов и против токсинов.

## ПРИЖИТТЄВІ ВИДАННЯ

І. І. Мечникова

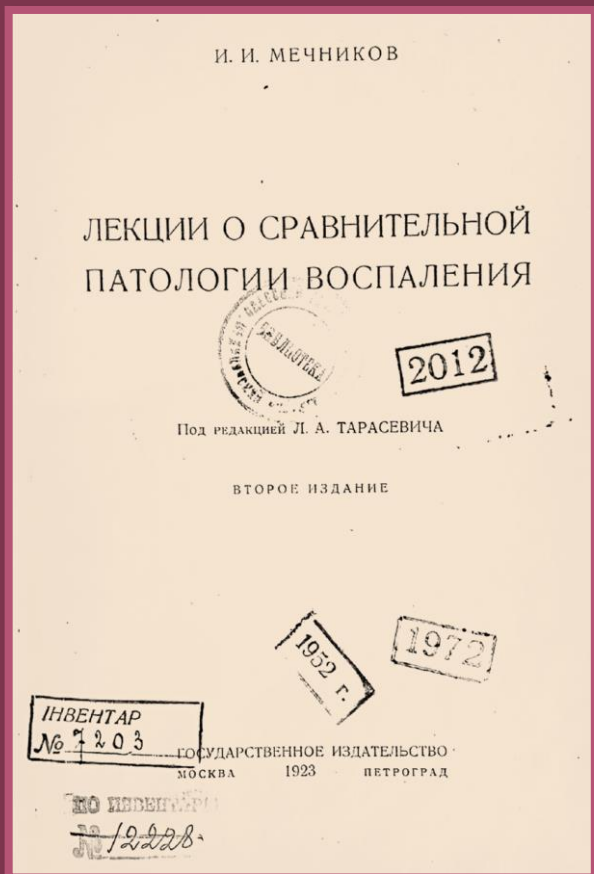


Мечниковъ, Илья Ильичъ.

Этюды о природе человека / И. И. Мечниковъ. - [Москва]: [Ред.  
журн. "Науч. слово"], [1904]. - 142 с.



## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ



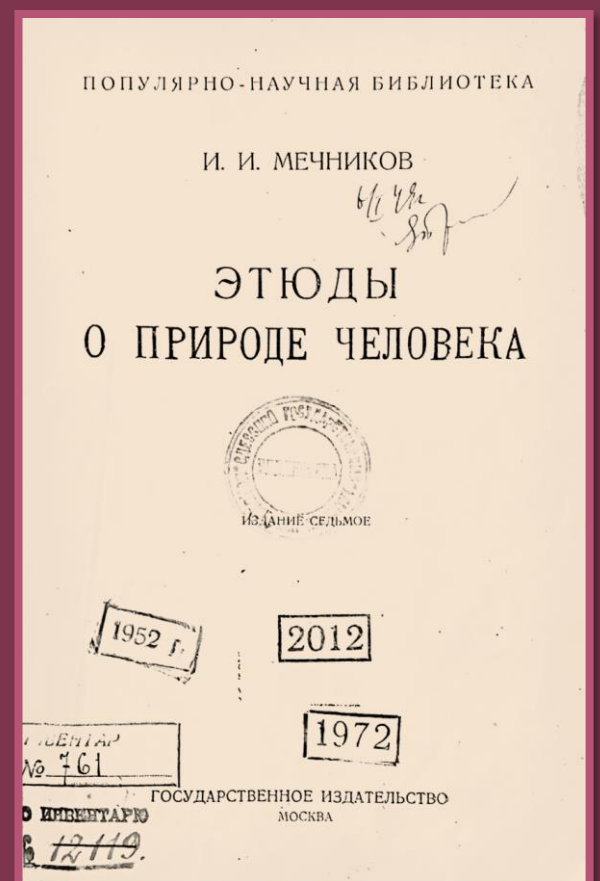
Мечников, Илья Ильич.

Лекции о сравнительной патологии воспаления / И. И. Мечников. - 2-е изд. - Москва; Петроград: ГИЗ, 1923. - 168 с.

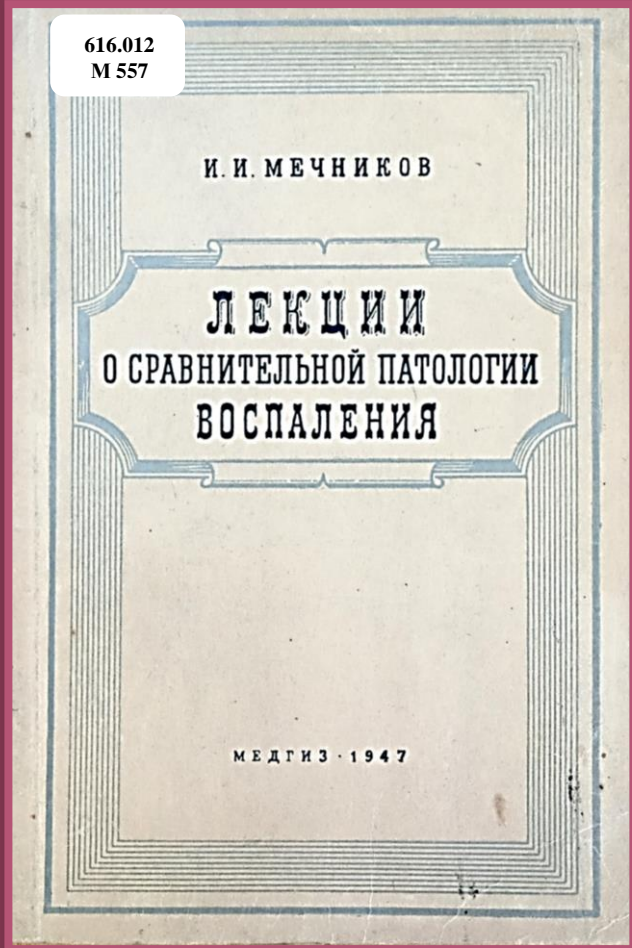
Автор первой книги: "Лекции о сравнительной патологии воспаления" Илья Ильич Мечников (1845 -1916) — русский и французский микробиолог, лауреат Нобелевской премии в области физиологии и медицины (1908 г.).

Мечников, Илья Ильич.  
Этюды о природе человека / И. И. Мечников. - 7-е изд. - Москва: ГИЗ, [1925]. - XXVIII, 238 с.

Эта книга – золотое наследие классической медицины, стимулирующее целые поколения на научное познание, развитие и усовершенствование человеческого организма.



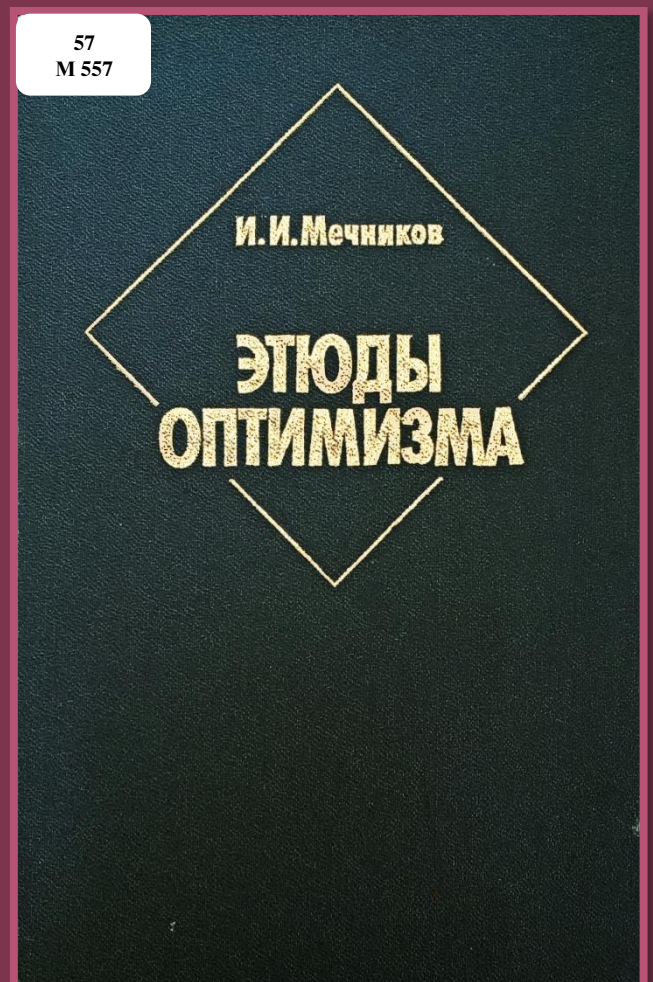
## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ



Мечников, Илья Ильич.

Лекции о сравнительной патологии воспаления / И. И. Мечников; ред. А. А. Тарасевич. - 2-е изд. - Москва; Петроград: ГИЗ, 1923. - 168 с.

В серию книг под общим названием «Классики естествознания» входит ряд отдельных книг и сборников, которые заключают в себе основные работы выдающихся ученых и вместе составляют связную историю науки.



Мечников, Илья Ильич.

Этюды оптимизма / И. И. Мечников; [послел., с. 277-313, и примеч. А. А. Тишкова]. - Москва: Наука, 1987. - 328 с.

В книге "Этюды оптимизма" всесторонне исследуются вопросы о природе человека, о природе старения и смерти, кроме того, немало места уделяется и теории эволюции, вопросам зарождения, старения и умирания живых организмов.

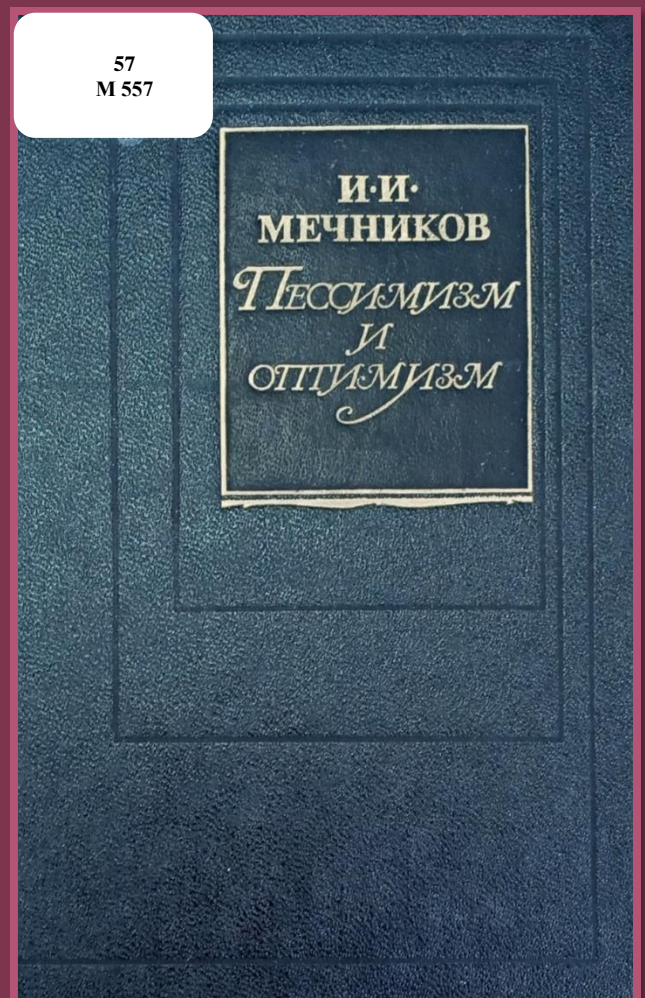


## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ



Мечников, Илья Ильич.  
Страницы воспоминаний: сб. автобиограф.  
статей / И. И. Мечников. - [Москва]:  
Изд-во АН СССР, 1946. - 279 с.

В сборнике содержатся воспоминания  
И. И. Мечникова о Сеченове, Пирогове,  
Пастере и других выдающихся людях  
его времени.

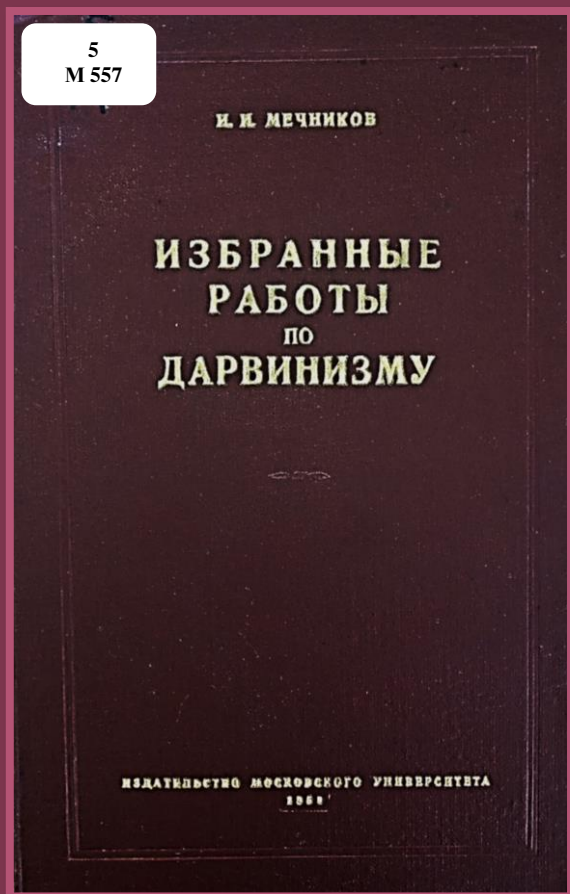


Мечников, Илья Ильич.  
Пессимизм и оптимизм: [сборник] / И. И.  
Мечников; [сост., вступ. ст., с. 5-60, и  
коммент. В. А. Фролова]. - Москва: Сов.  
Россия, 1989. - 640 с.

Илья Ильич Мечников - ученый,  
совершивший фундаментальные открытия в  
микробиологии, иммунологии, патологии. Он  
проникал в самые различные области  
знания, пытался философски осмыслить  
суть бытия, найти путь изменения  
человеческой природы, основы  
превращения дисгармонии в гармонию,  
выработать оптимистическое отношение к  
жизни.



## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

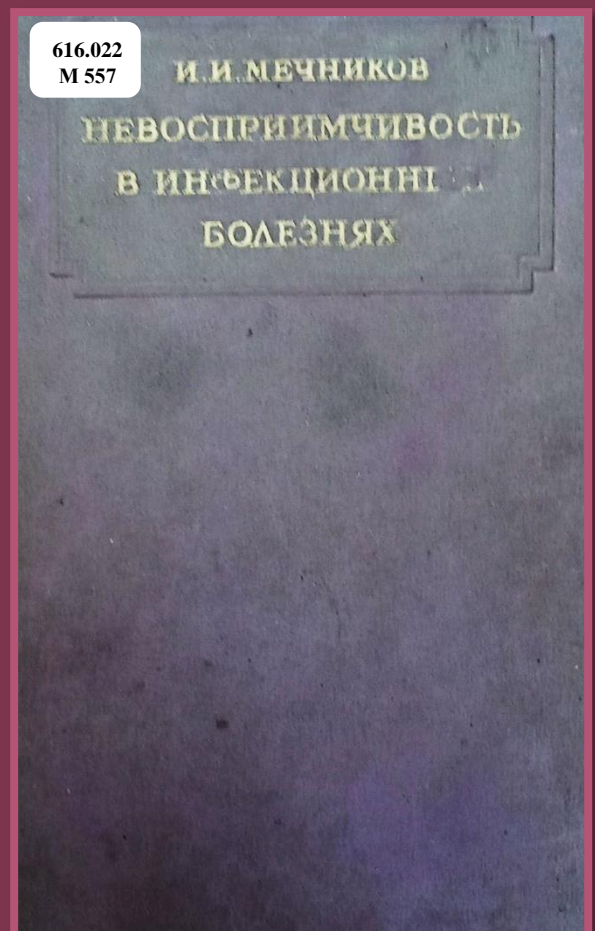


5  
М 557

Мечников, Илья Ильич.

Избранные работы по дарвинизму / И. И. Мечников; сост. и примеч. Р. И. Белкина; [под ред. И. М. Полякова]; Моск. о-во испытателей природы. - Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1958. - 387 с.

В сборник включены работы И. И. Мечникова, имеющие отношение к учению Ч. Дарвина: "Очерк вопроса о происхождении видов", "Происхождение человека от обезьяны", "Дарвинизм и медицина" и другие.



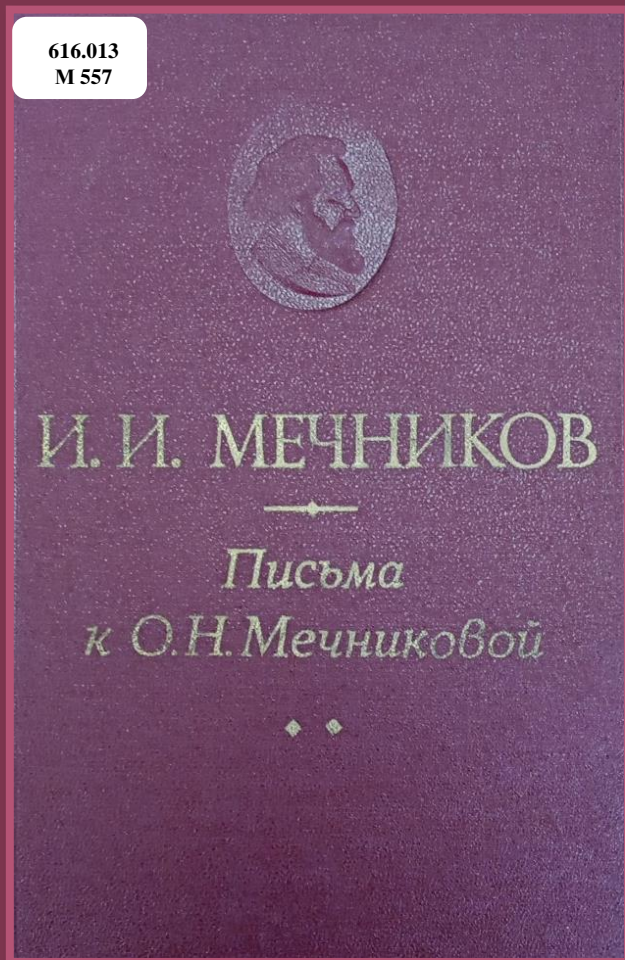
616.022  
М 557

Мечников, Илья Ильич.

Невосприимчивость в инфекционных болезнях / И. И. Мечников. - 2-е изд. - Москва: Медгиз, 1947. - 698 с.

В книге подробно описаны механизмы естественной и приобретенной невосприимчивости против микробов и против токсинов, защитные функции кожи и слизистых оболочек, приведен обзор фактов возникновения иммунитета к инфекционным заболеваниям, рассмотрена невосприимчивость среди одноклеточных организмов и многоклеточных растений.

## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

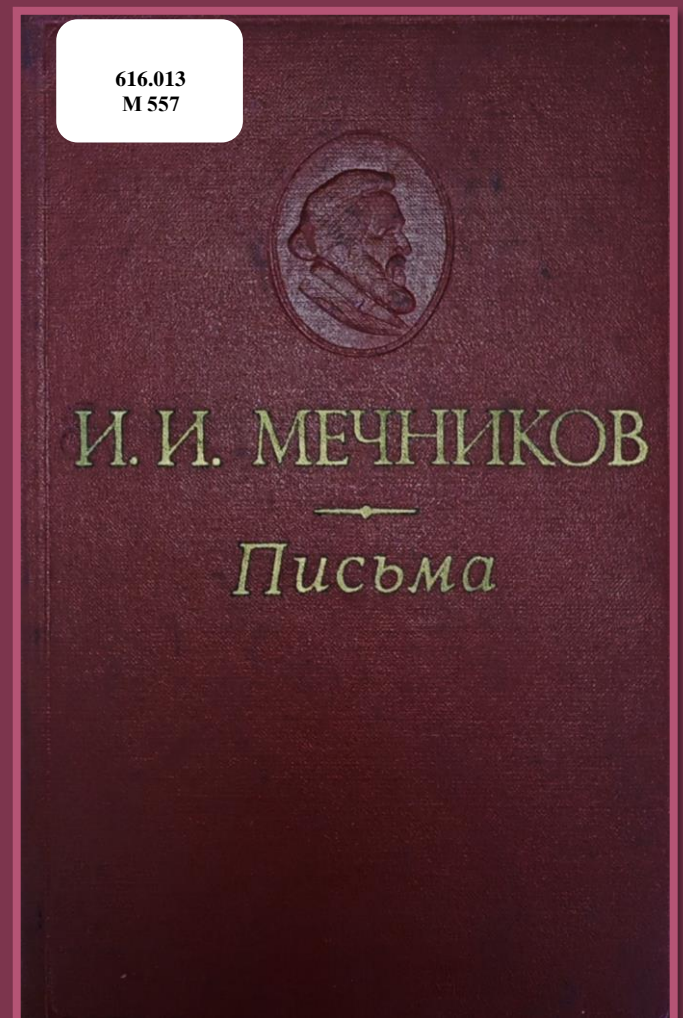


616.013  
М 557

Мечников, Илья Ильич.

Письма к О. Н. Мечниковой (1900 - 1914) /  
И. И. Мечников; сост.: А. С. Ксенофонтова,  
А. К. Панфилова; под ред.: А. Е.  
Гайсиновича, Б. В. Левшина; АН СССР,  
Архив АН СССР. - Москва: Наука, 1980. -  
352 с.

Настоящее издание – продолжение  
публикации писем И.И.Мечникова к жене и  
помощнице, сотруднице Института Пастера  
в Париже - О. О. Мечниковой (см.  
Мечников И. И. Письма к О. Н.  
Мечниковой. 1876 - 1899. Москва, 1978).



616.013  
М 557

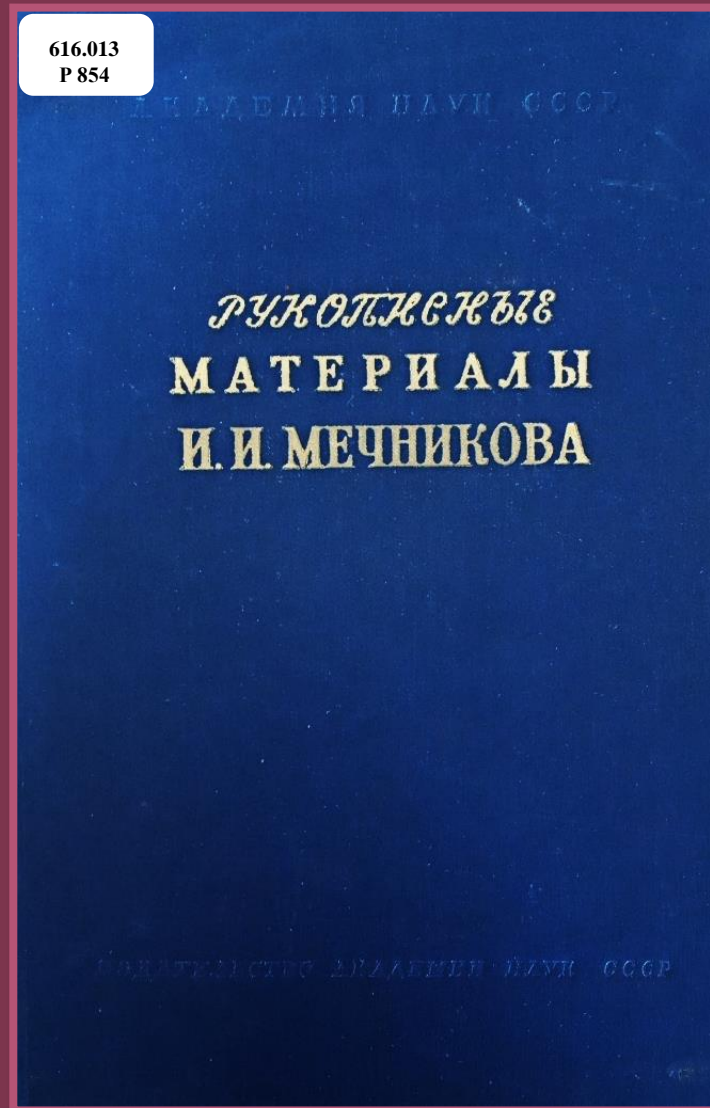
Мечников, Илья Ильич.

Письма. (1863 - 1916 гг.) / И. И.  
Мечников; под ред.: А. Е. Гайсиновича, Б.  
В. Левшина; АН СССР, Архив АН СССР. -  
Москва: Наука, 1974. - 296 с.

В издании собраны письма  
И.И.Мечникова к русским и иностранным  
ученым, общественным и политическим  
деятелям, писателям и издателям. Письма  
носят преимущественно научный  
характер и дают ясное представление о  
многосторонних научных интересах и  
связях ученого.



НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

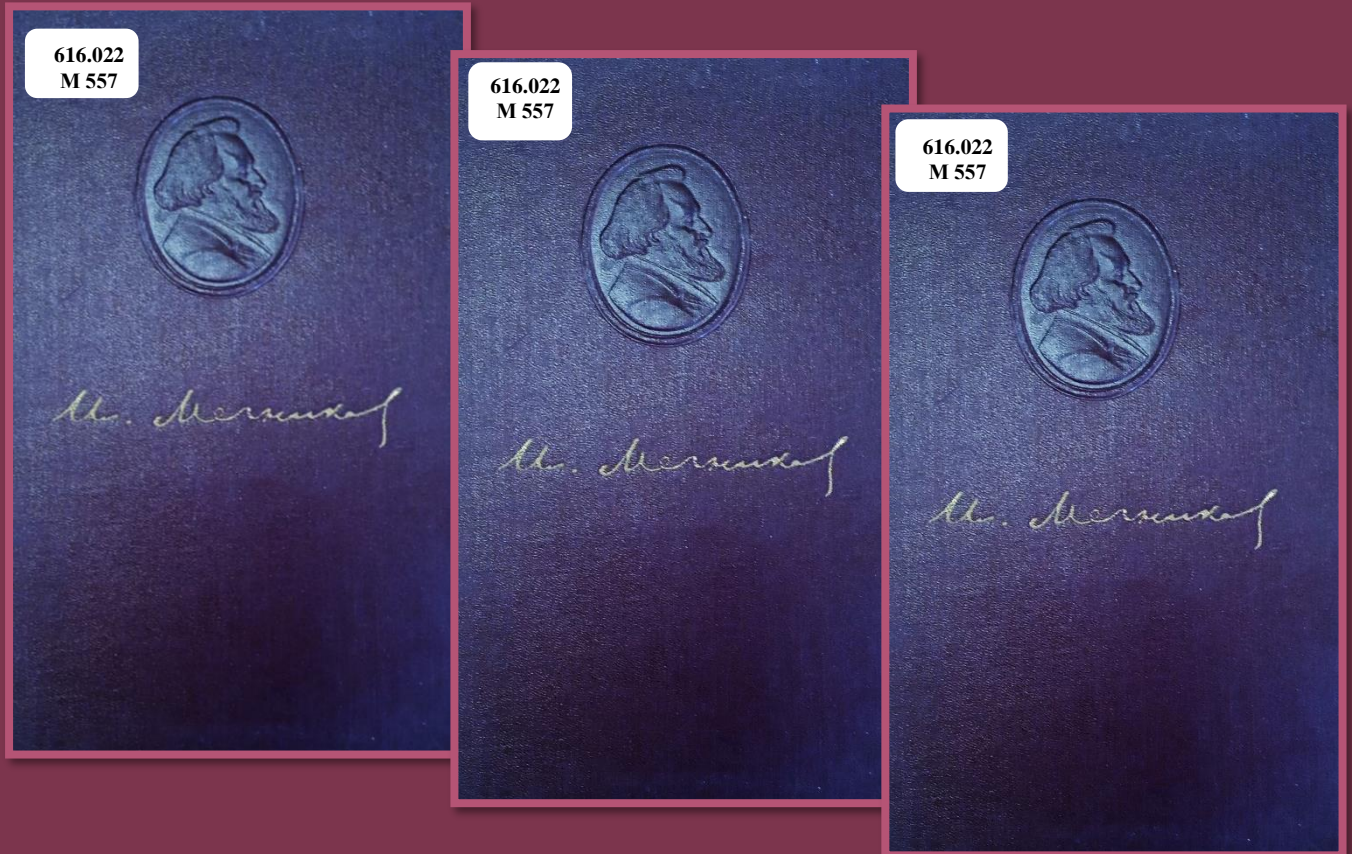


Рукописные материалы И. И. Мечникова в архиве Академии наук СССР: науч. описание, тексты / АН СССР; сост.: Л. К. Куванова, М. С. Бастракова; под ред.: Г. А. Князева, Б. Е. Райкова. - Москва; Ленинград: Изд-во Акад. наук СССР, 1960. - 98 с.

Задача издания - ознакомить исследователей с рукописным наследием И. И. Мечникова в архиве АН СССР. Рукописные материалы личного фонда И. И. Мечникова охватывают период с 1861 по 1916 годы. Они были переданы Советскому Союзу по завещанию О. Н. Мечниковой в 1944 году.



## НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ



Мечников, Илья Ильич.

Академическое собрание сочинений / И. И. Мечников; редкол.: Ф. Г. Кротков (гл. ред.) [и др.]; АМН СССР. - Москва: Медгиз, 1955

**Т. 1** / под ред. В. А. Догеля. - 1955. - 391 с.

В том 1-й полного академического собрания сочинений И. И. Мечникова включены 33 статьи по зоологии и паразитологии, написанные и опубликованные с 1862 по 1886 гг.

**Альбом рисунков ко второму тому** / под ред. А. Д. Некрасова. - 1954. - 43 с.

Во 2-м томе полного академического собрания сочинений И. И. Мечникова опубликовано 30 статей по эволюционной сравнительной эмбриологии. К 14 статьям И. И. Мечников приложил 55 таблиц собственноручно изготовленных им рисунков.

**Альбом рисунков к третьему тому** / под ред. А. Д. Некрасова. - 1956. - 32 с.

В 3-м томе полного академического собрания сочинений И. И. Мечникова опубликовано 16 работ по эволюционной сравнительной эмбриологии. К 9 работам при первой публикации И. И. Мечников приложил 32 таблицы собственноручно изготовленных им рисунков.

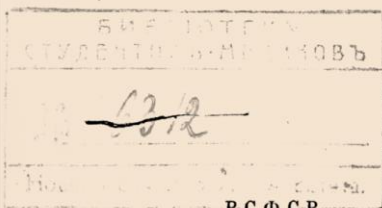
## И. И. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ

Проф. Н. Я. Чистович

И. И. МЕЧНИКОВ

1952 г.

1972



Р. С. Ф. С. Р.

Государственное Издательство  
Берлин 1923

ИНВЕНТАР

№ 8264

2012

Чистович, Николай Яковлевич.  
И. И. Мечников: [биограф. очерк] /  
Н. Я. Чистович. - Берлин: Гос. изд-  
во, 1923. - 81 с.

Мельник, Моисей Ионович.  
И. И. Мечников. Жизнь - труды -  
мировоззрение: введ. в изучение  
Мечникова / М. И. Мельник. -  
[Харьков]: Гос. изд. Украины, 1924. -  
171 с.

Задача настоящей книги - ввести  
читателя в обширный и  
многообразный исследовательский мир  
И. И. Мечникова великого русского  
биолога, лауреата Нобелевской премии.

М. МЕЛЬНИК  
23/11/42  
1924 г.

И. И. МЕЧНИКОВ

ЖИЗНЬ - ТРУДЫ - МИРОВОЗЗРЕНИЕ

ВВЕДЕНИЕ В ИЗУЧЕНИЕ МЕЧНИКОВА



ИНВЕНТАР  
№ 7645

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО УКРАИНЫ  
1924

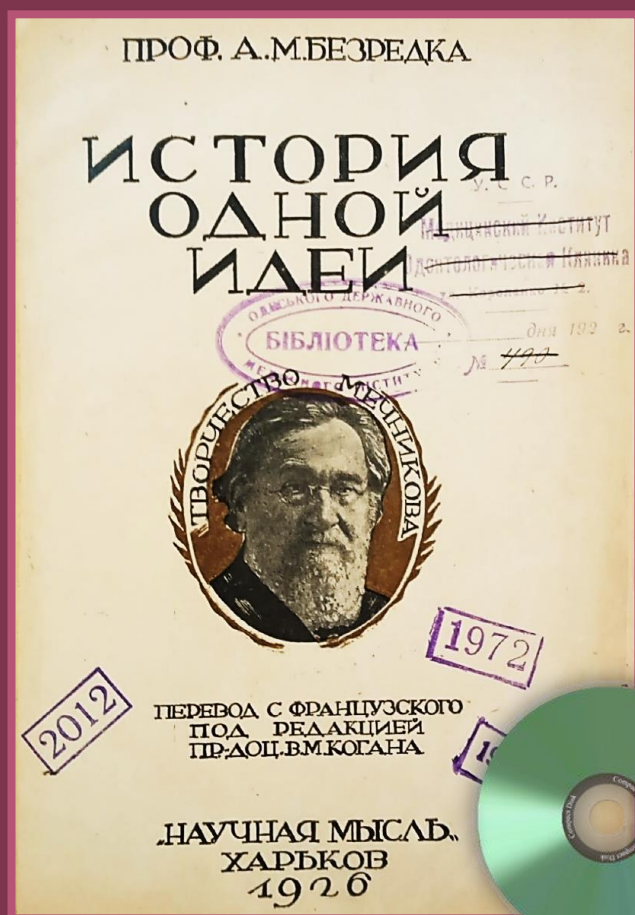
ПО ИНВЕНТАРЮ

1924



# MEDICINA FRUCTOSIOR ARS NULLA

## И. И. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ

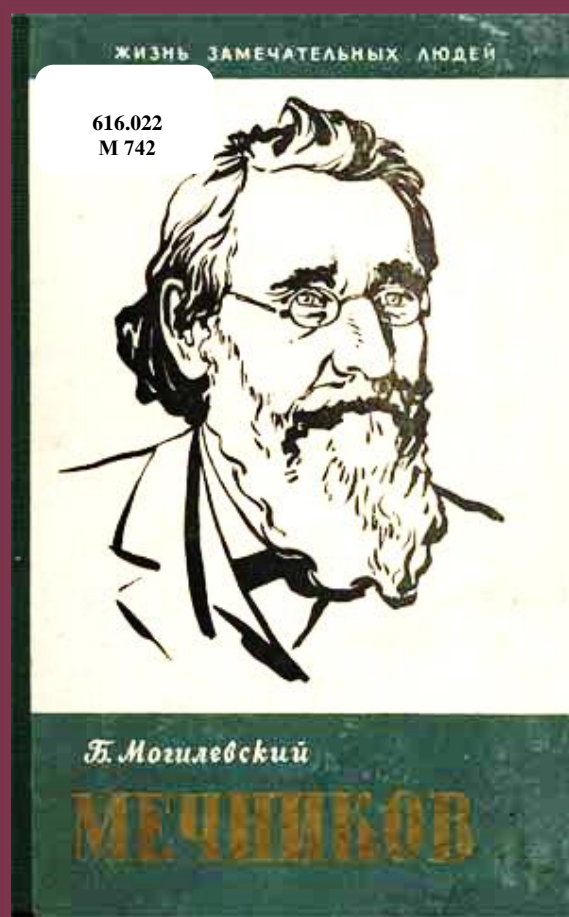


Безредка, Александр Михайлович.  
История одной идеи. Творчество  
Мечникова / А. М. Безредка; пер. с фр. А.  
Л. Ясной; под ред. В. М. Когана. -  
Харьков: Науч. мысль, 1926. - 103 с.

Книга французского микробиолога,  
уроженца г. Одессы, Александра  
Михайловича Безредки посвящена  
популяризации трудов И. И. Мечникова.

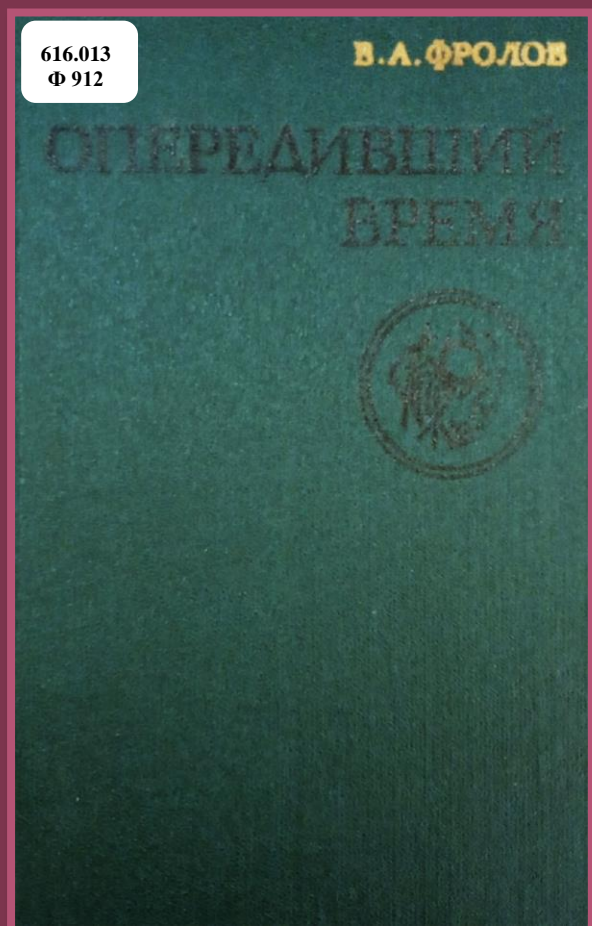
Могилевский, Борис Львович.  
Илья Ильич Мечников / Б. Л. Могилевский. -  
Москва: Мол. гвардия, 1958. - 352 с.

Биография великого русского биолога,  
лауреата Нобелевской премии (1908 г.) Ильи  
Ильича Мечникова (1845-1916).





## И. И. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ



Фролов, Виктор Алексеевич.  
Опередивший время: [об И. И. Мечникове] /  
В. А. Фролов. - Москва: Сов. Россия, 1980. -  
268 с.

Эта книга о великом русском ученом Илье Ильиче Мечникове. В книге рассказывается о нелегком жизненном пути этого выдающегося ученого, о трудной борьбе, которую он вел за утверждение главного дела своей жизни - теории фагоцитоза.



Залкинд, Семен Яковлевич.  
Илья Ильич Мечников. Жизнь и  
творческий путь / С. Я. Залкинд. -  
Москва: Сов. наука, 1957. - 159 с.

Биография великого русского биолога,  
лауреата Нобелевской премии (1908 г.)  
Ильи Ильича Мечникова (1845-1916).

## І. І. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ

616.022  
К 482

Проф. Б.І. КЛЕЙН

### ІЛЛЯ ІЛЛІЧ МЕЧНІКОВ

ВИДАВНИЦТВО АКАДЕМІЇ НАУК УРСР  
КИЇВ 1947

Клейн, Б. І.

Ілля Ілліч Мечников: (життя та наукова діяльність) / Б. І. Клейн; АН УРСР, Бюро наук. пропаганди. - Київ: АН УРСР, 1947. - 31 с.

До 30-річчя з дня смерті представника російської біологічної науки Іллі Ілліча Мечникова (1845-1916), лауреата Нобелівської премії (1908 р.), автора всесвітньо відомої теорії імунітету і теорії запалення.

616.022  
Б 447

С. БЕЛЯЕВ

### Илья Ильич МЕЧНИКОВ



НАРКОМЗДРАВ СССР  
ИНСТИТУТ САНИТАРНОГО ПРОСВЕЩЕНИЯ  
МОСКВА - 1945

Беляев, Сергей Михайлович.  
Илья Ильич Мечников: (к столетию со дня рождения) / С. М. Беляев. - Москва: Ин-т сан. просвещения, 1945. - 72 с.

Биография великого русского биолога, лауреата Нобелевской премии (1908 г.) Ильи Ильича Мечникова (1845-1916).

## И. И. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ

616.013  
P 82



Ру, Эмиль.

Письма к И. И. Мечникову и О. Н. Мечниковой, 1888-1914 / Э. Ру; [пер. с фр.] под ред.: А. Е. Гайсиновича, Б. В. Левшина; АН СССР, Архив АН СССР. - Москва: Наука, 1986. - 200 с.

Впервые публикуются письма выдающегося французского бактериолога и иммунолога Эмиля Ру (1853-1933), ближайшего помощника и сподвижника Луи Пастера в его открытиях методов борьбы с инфекционными заболеваниями, к И. И. и О. Н. Мечниковым. В письмах нашли яркое отражение дружба и научное сотрудничество Э. Ру с четой Мечниковых на протяжении почти тридцатилетней их совместной работы в Институте Пастера в Париже.

616.022  
X 958

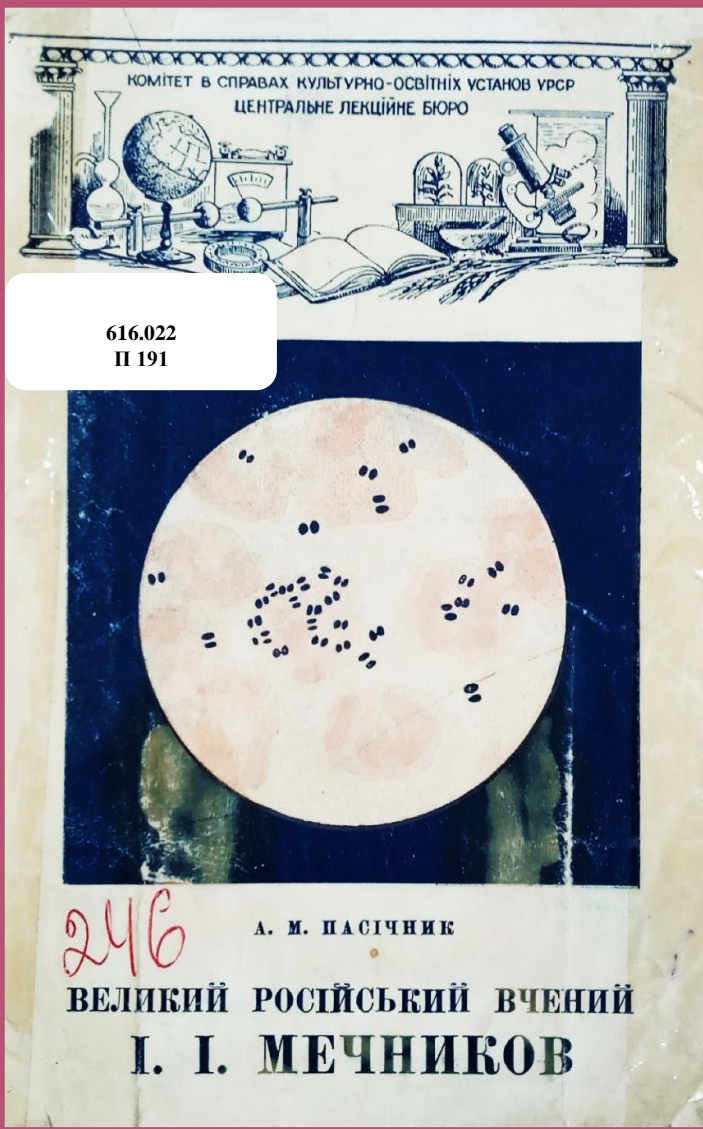


Хрущов, Григорий Константинович.  
Великий русский биолог И. И. Мечников:  
стенограмма публ. лекции, прочит. в  
Центр. лектории О-ва в Москве / Г. К.  
Хрущов; Всесоюз. о-во по  
распространению полит. и науч. знаний.  
- Москва: Правда, 1951. - 16 с.

Лекция посвящена великому русскому  
ученому-биологу Илье Ильичу Мечникову  
(1845-1916), лауреату Нобелевской  
премии (1908).



## І. І. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ

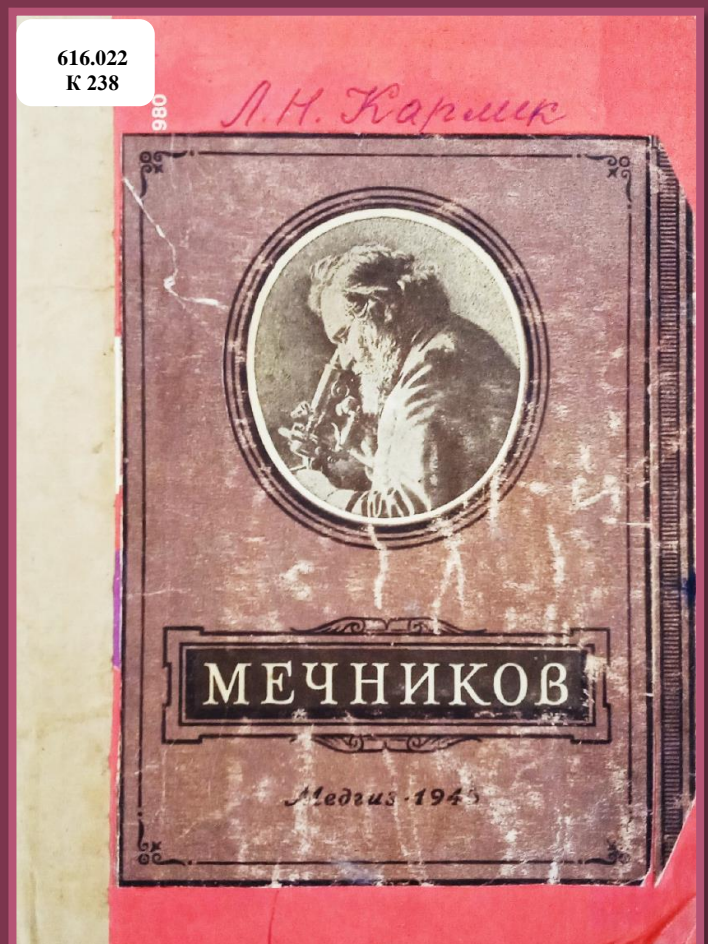


Карлик, Лев Наумович.  
Мечников. 1845-1916: [очерк жизни и деятельности] / Л. Н. Карлик. - Москва: Медгиз, 1946. - 120 с.

Биографический очерк жизни и творчества великого русского биолога, лауреата Нобелевской премии (1908 г.) Ильи Ильича Мечникова (1845-1916).

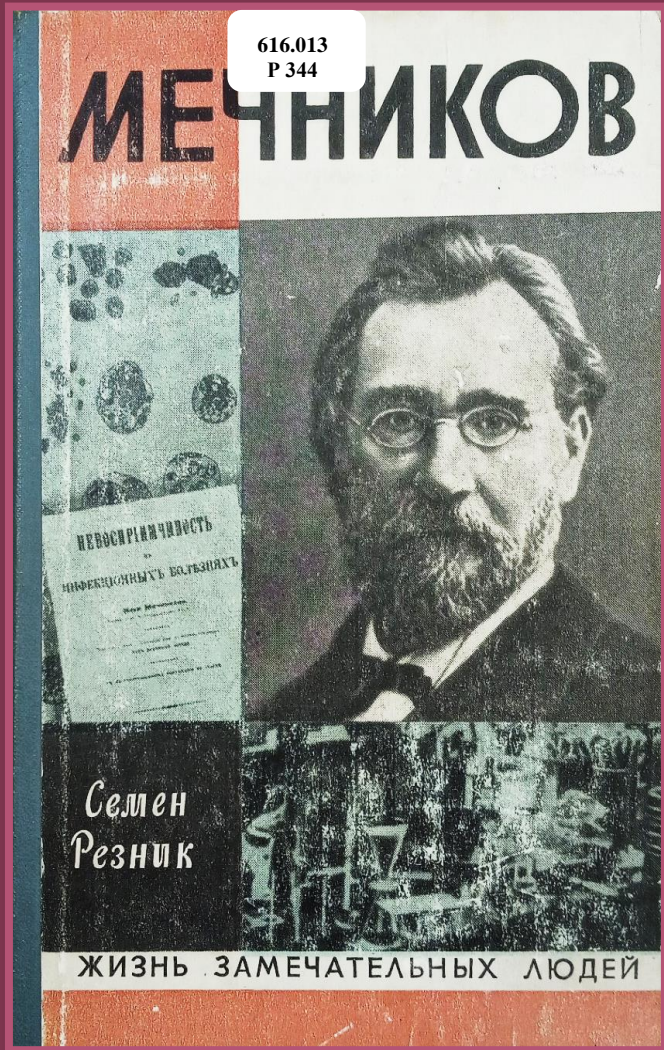
Пасічник, А. М.  
Великий російський вчений І. І. Мечников / А. М. Пасічник; Комітет в справах культ.-освіт. установ при Раді Міністрів УРСР, Центр. лекц. бюро. - Київ: Вид-во АН УРСР, 1951. - 24 с.

Про оригінальну творчу наукову діяльність представника російської біологічної науки Іллі Ілліча Мечникова (1845-1916), лауреата Нобелівської премії (1908 р.).



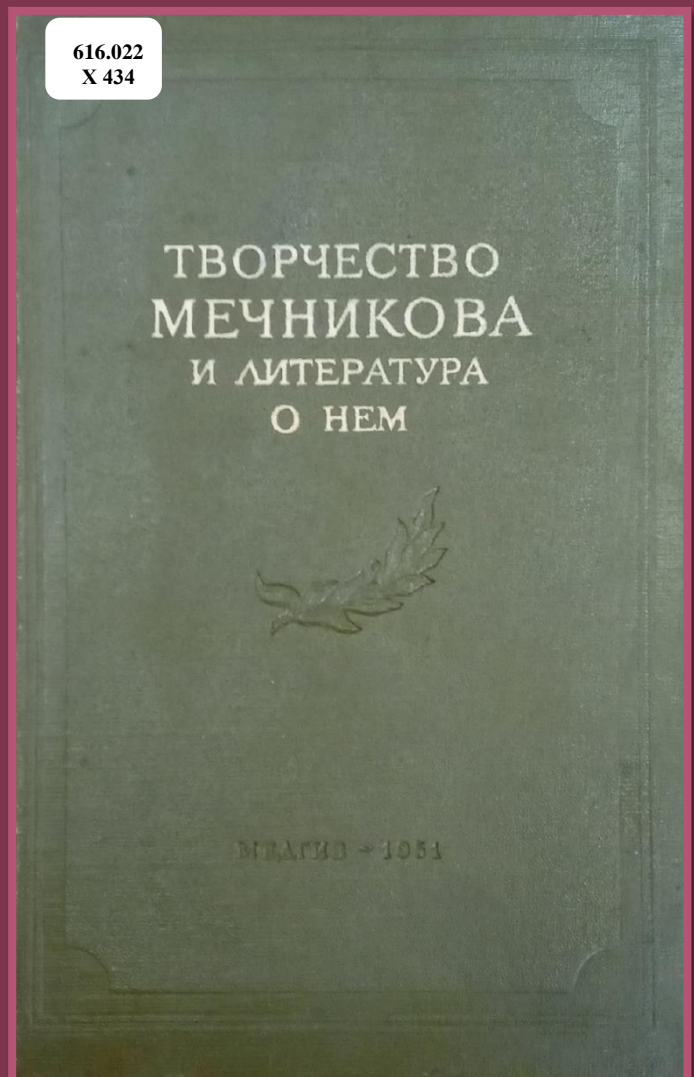


## И. И. Мечников У СПОГАДАХ ВЧЕНИХ



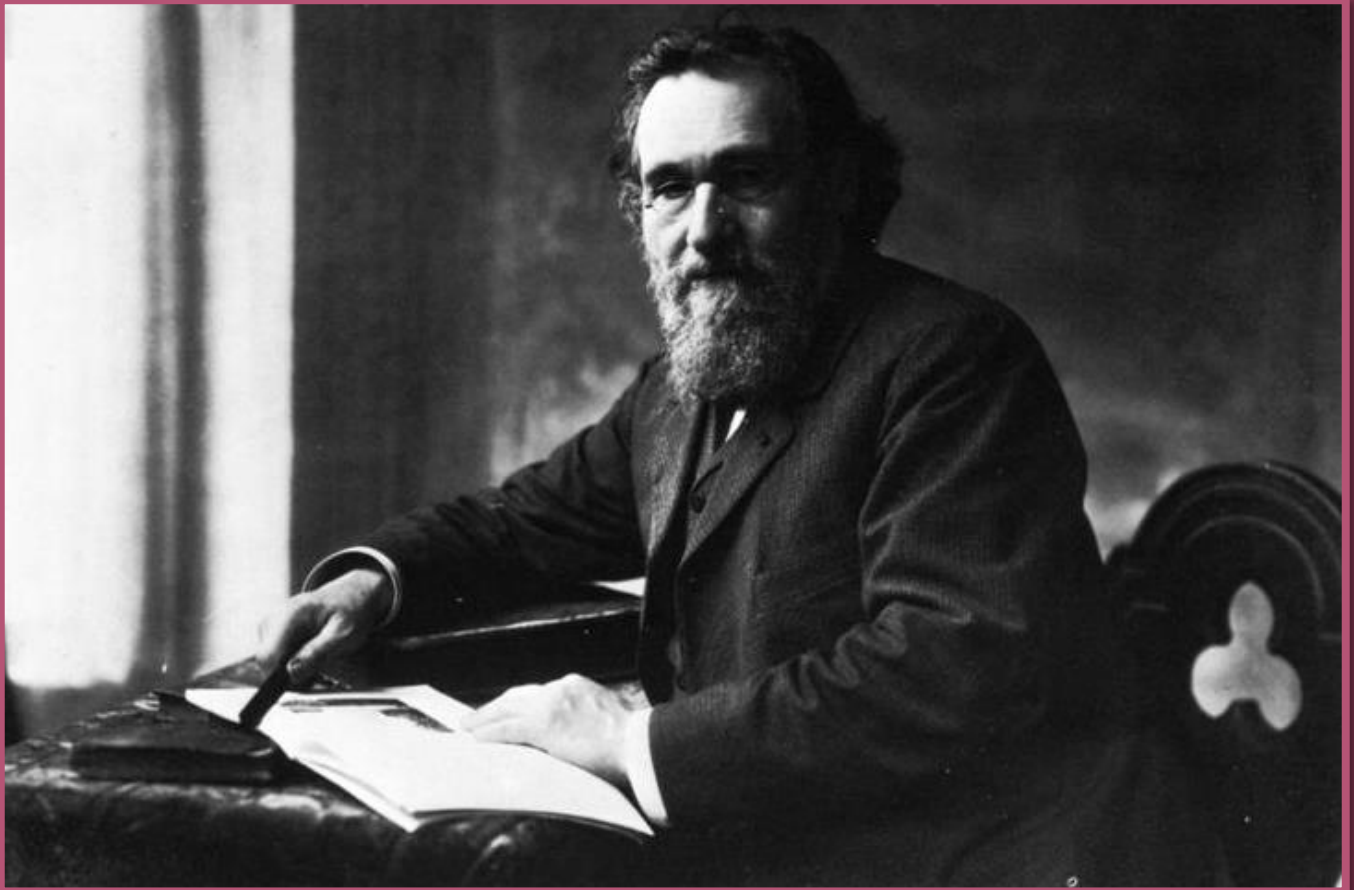
Резник, Семен Ефимович.  
Мечников / С. Е. Резник. - Москва : Мол.  
гвардия, 1973. - 367 с.,

Биография великого русского биолога,  
лауреата Нобелевской премии (1908 г.) Ильи  
Ильича Мечникова (1845-1916).



Хижняков, Василий Васильевич.  
Творчество Мечникова и литература  
о нем: библиогр. указ. / В. В.  
Хижняков, Г. М. Вайндрах, Н. В.  
Хижнякова. - Москва: Гос. изд-во  
мед. лит., 1951. - 192 с.

## ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ І. І. Мечникова

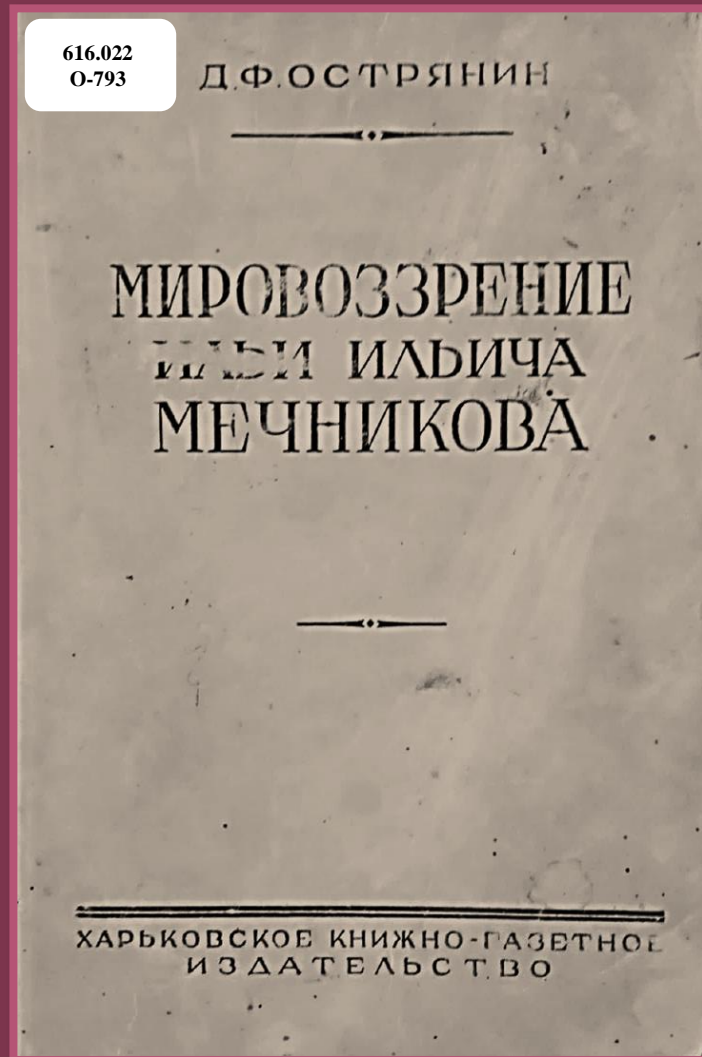


Мечников дотримувався атеїстичних поглядів, незважаючи на суворе релігійне виховання в дитинстві. Зараховуючи себе до прихильників раціоналізму («Сорок років шукання раціонального світогляду», 1913), Мечников критикував релігійні, ідеалістичні й містичні погляди. У ряді робіт Мечниковим порушено загальнотеоретичні і філософські проблеми, у тому числі проблема сенсу людського життя.

Головну роль у прогресі людства вчений приписував науці. Мечников вважав, що в майбутньому наука позбавить людину від страху смерті, якщо зуміє пробудити в ньому «інстинкт природної смерті», який, на думку вченого, «гніздиться в глибині людської природи в прихованому стані» («Етюди про природу людини. Досвід оптимістичної філософії», 1903). Перш за все наука змінить людську старість, істотно поліпшивши, завдяки прогресу медицини, якість життя в цьому періоді; кінцевою метою науки буде «продовження життя до моменту пересичення нею і відчуття потреби небуття» («Сорок років шукання раціонального світогляду», передмова до другого видання, 1914).



СВІТОГЛЯД І. І. Мечникова



Острянин, Даниил Фомич.  
Мировоззрение Ильи Ильича Мечникова / Д. Ф. Острянин. -  
[Харьков]: Харьк. кн.-газет. изд-во, 1948. - 191 с.

О творчестве Ильи Ильича Мечникова корифея науки, выдающегося представителя естественно-научного материализма второй половины XIX века. И. И. Мечников был крупнейшим дарвинистом, блестящим зоологом, основоположником (вместе с А. О. Ковалевским) сравнительной эмбриологии, одним из основателей современной медицины, создателем сравнительной патологии, отцом русской микробиологии и выдающимся общественным деятелем.

## СВІТОГЛЯД І. І. Мечникова

61  
O-793

Д. Ф. ОСТРЯНИН

И. И. МЕЧНИКОВ  
В БОРЬБЕ  
ЗА МАТЕРИАЛИСТИЧЕСКОЕ  
МИРОВОЗЗРЕНИЕ



494

Острянин, Даниил Фомич.

И. И. Мечников в борьбе за материалистическое мировоззрение / Д. Ф. Острянин; [Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко]. - Киев: Вищ. шк., 1977. - 235 с.

В монографии освещаются философские и общественно-политические взгляды выдающегося русского биолога И. И. Мечникова, его борьба против различных школ идеалистической философии и религии, его критика идеализма и метафизики в биологии и медицине.

616.022  
O-793

ВСЕСОЮЗНОЕ ОБЩЕСТВО  
ПО РАСПРОСТРАНЕНИЮ  
ПОЛИТИЧЕСКИХ И НАУЧНЫХ  
ЗНАНИЙ

Д. Ф. ОСТРЯНИН

И. И. МЕЧНИКОВ  
И ЕГО БОРЬБА ПРОТИВ  
ИДЕАЛИЗМА И РЕЛИГИИ

Серия II  
№ 45

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЗНАНИЕ»  
Москва — 1952

Острянин, Даниил Фомич.

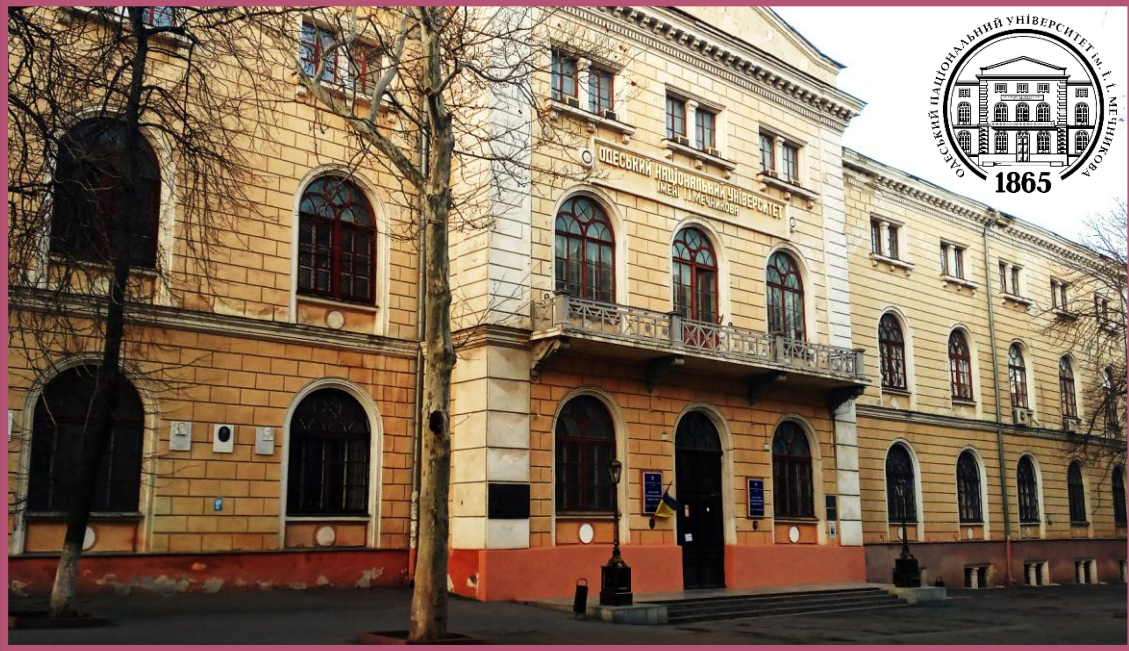
И. И. Мечников и его борьба против идеализма и религии / Д. Ф. Острянин; Всесоюз. о-во по распространению полит. и науч. знаний. - Москва: Знание, 1952. - 32 с.

О материалистических традициях в творчестве Ильи Ильича Мечникова (1845-1916) корифея науки, выдающегося представителя естественно-научного материализма второй половины XIX века.



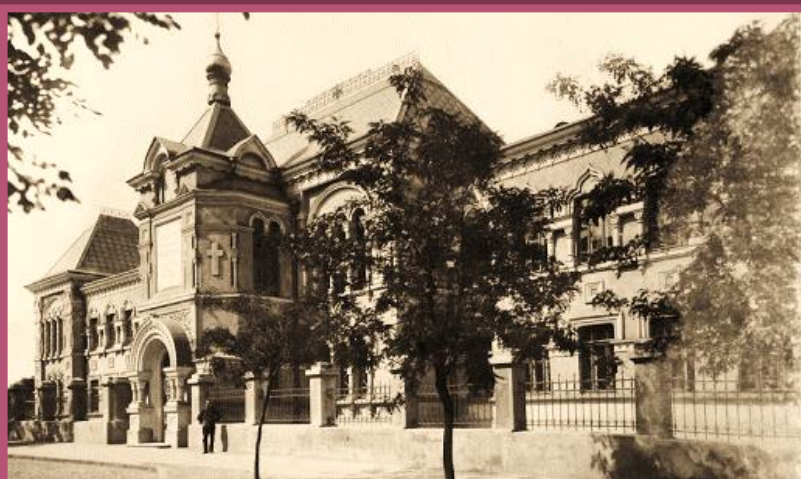


## ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ в Одесі



Одеський національний університет імені І. І. Мечникова – один з найстаріших закладів вищої освіти України, всесвітньо відомий класичний університет, розташований у м. Одесі. Носить ім'я видатного вченого з 1945 року.

На фасаді будівлі встановлена меморіальна дошка присвячена І. І. Мечникову.



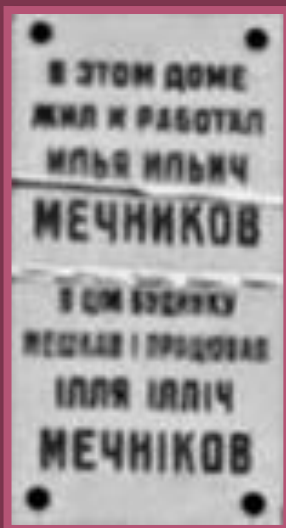
В честь видатного одеського науковця — Іллі Мечникова була названа вулиця в Одесі.



## Будинок в якому жив і працював Ілля Мечников в Одесі

Видатний науковець жив в Одесі у двоповерховому флігелі за адресою вул. Херсонська, 36 (нині вул. Пастера, 36) в 1867-1888 роках.

Будівля є пам'яткою архітектури та містобудування місцевого значення під назвою «Будинок Катинського». Будинок побудований в 1850 році, за проектом російського архітектора італійського походження – Каetano Даллакка, в стилі неоренесанс.



У 1874 році ділянка мала адресу Херсонська, 32, в складі якої містилась Херсонська поліцейська дільниця і належала американському консулу, дворянину Олександрові Катинському.

В 1893 році С. Д. Дунін подав прохання на надбудову третього поверху свого будинку. Архітектором виступив Микола Толвінський. Фасад було змінено з повною втратою первісного вигляду.

На фасаді будівлі встановлена меморіальна дошка присвячена І. І. Мечникову.

## ДЖЕРЕЛА

- ❖ Карлик, Лев Наумович. Мечников. 1845-1916: [очерк жизни и деятельности] / Л. Н. Карлик. - Москва: Медгиз, 1946. - 120 с.
- ❖ Резник, Семен Ефимович. Мечников / С. Е. Резник. - Москва: Мол. гвардия, 1973. - 367 с.,
- ❖ Чистович, Николай Яковлевич. И. И. Мечников: [биограф. очерк] / Н. Я. Чистович. - Берлин: Гос. изд-во, 1923. - 81 с.
- ❖ <http://www.ras.ru/mechnikov/f49ee3f5-9bba-47e9-9ec1-cdcbee537170.aspx>
- ❖ [https://uk.wikipedia.org/wiki/Вулиця\\_Мечникова\\_\(Одеса\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Вулиця_Мечникова_(Одеса))
- ❖ [https://uk.wikipedia.org/wiki/Одеський\\_національний\\_університет\\_імені\\_І.\\_І.\\_Мечникова](https://uk.wikipedia.org/wiki/Одеський_національний_університет_імені_І._І._Мечникова)
- ❖ <https://domofoto.ru/object/2375/>

З вищепредставленими та іншими  
виданнями можна ознайомитись в

НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ОНМедУ

за адресою:

м. Одеса,  
Валіховський провулок, 3.

З повагою,  
бібліотекар НБ ОНМедУ

Черкасова Наталія Валентинівна.